

KAPULJAČA

KAPULJAČA

Ema Donahju

S engleskog prevela
Ana Ješić

HELIK S

Naslov originala
Emma Donoghue:
HOOD

Copyright © 1995 by Emma Donoghue
Copyright © 2015. za srpsko izdanje, Heliks

Izdavač
Heliks

Za izdavača
Brankica Stojanović

Urednik
Bojan Stojanović

Lektor
Vesna Đukić

Štampa
Artprint Media, Novi Sad

Tiraž
1000 primeraka

Prvo izdanje

Knjiga je složena
tipografskim pismom
Janson Text

ISBN: 978-86-86059-77-2

Smederevo, 2015.

www.heliks.rs

Co-funded by the
Creative Europe Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

KAPULJAČA

NEDELJA

Majski dan 1980, prsti mi se lepe od toplote. Zašto mi, dok prebiram po sećanjima, iskrsavaju najobičnije slike? Dve devojke u knjižari s polovnim knjigama, testerer parfema na lepljivim prstima, popodne u Dublinu.

Na ova četiri sprata s policama, vreme teče sporije nego napolju, na kejevima prljave reke. Kroz jedan prozor probija se čaršav sunčeve svetlosti; zrnca prašine poskakuju u njoj. Zatvaram oči da udahnem vazduh. „Na šta sam spustila palac, Kara, sećaš li se?“

Nema odgovora. Pružam ruku ka njoj preko police s irskom poezijom, kao da stopiram. „Jedino osećam miris starih knjiga; pomiriši ti. Da li je to bila sandalovina?“

Kara diže lice iz stripa i zaranja ga u moju šaku. Nabira nos, koji me je oduvek podsećao na matematički znak „manje od“.

„Ne dopada ti se?“ pitam.

„Ne znam, Pen. Vuče na sladić.“ Pogled joj se vraća na stranicu stripa.

„Mrzim sladić.“ Ja jedva da razabiram jagodu na svom zglobu. Pružam Kari palac da ponovo pomiriše, ali ona se prilepila za policu s knjigama iz teologije. Moja ruka ulazi u njeno vidno polje i ruši piramidu *Neobičnih letnjih salata*.

Sigurna sam da se neka pocepala. U novčaniku imam samo devedeset dva penija, a u stomaku grčeve. Pada mi na pamet da podbrusim pete i izletim kroz vrata kao raspomamljeni nosorog. Ipak, pošto sam odgovorna građanka, čak i sa svojih sedamnaest, stavljam rezervnu tašnu moje majke kraj hrpe knjiga i spuštam se na kolena. Princezi koja je trebila semenke iz peska barem su pomagali pričljivi mravi. Ja dobijam samo prevrtanje očima od Kare – bezbedno je udaljena, kraj police sa oznakom Marksizam i osmehe nekih studenata umetnosti što stoje pored prozora. Srećom, gotičarka sa crnim karminom za kasom obuzeta je traženjem papirne kese za stari atlas; u bilo kojoj drugoj knjižari prodavačica bi pućila usne i tapkala potpeticama svojih sandala desetak centimetara od mojih prstiju. Grobnica *Neobičnih letnjih salata* koju sam sagradila bolje je provetrena od pravih, bezmalo je poput japanskih. Sve sam uredno poređala, neće me ne može naterati da kupim jednu. Da je reč o *Zadivljujućim jesenjim grickalicama*, pa, porazmislila bih.

Trabunjam, zar ne?

Kara je sad kraj Avijacije, pravi se da me ne pozna je, pa silizam, pokušavajući da stupam što mekše. Pohabani plakati sa svirki i za reklamu terapija polepljeni su uz zavojito stepenište; selotejp lepeće na lahoru koji izazivam krećući se. Između drugog i trećeg sprata hvata me vrtoglavica. Čini mi se da ću se stropoštati. Iza mene su zaklepetale poznate klompe.

„Kafa?“

Kara prolazi kraj mene, kao da me ne čuje, ali kada smo izašle iz knjižare na blistav kej, kaže mi: „Skinula sam se s kofeina, Pen, mislila sam da sam ti to rekla“.

„Od kada?“, vičem kako bih nadjačala saobraćajnu buku.

„Od jutros“.

Dok sam zevala, oteo mi se uzdah. „Čašu vode i krofnu?“

„Kako god želiš“.

Zastala sam na sekund otprilike na pola mosta Hapeni, da bih osetila vibracije pod stopalima. Prošla sam pored prvog i drugog kafea na koje smo naišli jer su bezobrazno skupi. Kara sklanja tamnocrvene pramenove s obrva. „Pen, znaš da imam dovoljno.“

„Zadavila bih se kolačem koji košta trideset pet penija.“ Izjava je zazvučala kao iznošenje principa, ali je izrečena zbog preostala devedeset dva penija u mojoj tašni.

Probijale smo se kroz gužvu na Koledž Grinu u prijateljskoj tišini – bar se nadam. Grad je pun dvanaestogodišnjakinja u lepršavim suknjicama i kapri pantalonama; ramena su im crvena kao pečeni kikiriki, išarana tragovima bretela. Često sam se pitala da li Irci smatraju da je nezahvalno koristiti zaštitu od sunca. Dok koračamo ka ulici Grafton, sunčeva svetlost mi se prosipa po licu kao da me zasipa limunovim sokom.

Okrenula sam ukočeni vrat da vidim gde je Kara, ali ona je ispred mene. Skoro pet metara ispred mene, trči. Čudno. Prešla sam na brzinu pogledom po gomili kupaca tražeći poznato lice, a onda sam shvatila da ne trči ni prema kome, jednostavno trči. Glavu je pognula. Tašna s resicama odskoče i udara je u rebra. Stojim mirno i gubim je iz vida.

A onda ugledam njeno vitko telo kako promiče pored kolica sa cvećem i obuzima me težak umor. Po prvi put mi

je palo na pamet da pustim Karu da ode. Dok se ova misao spušta nervima kroz lavirint od mesa, sve do mojih stopala, ona se već žustro kreću niz ulicu. Prolazeći pored turista okupljenih oko svirača mandoline, stavljam tašnu pod ruku i ubrzavam. Kare nigde na vidiku, ali verujem da čak ni vižljasti fudbaleri ne bi mogli da trče u teškim klompama – ne bi imali energije ukoliko, kao ona, nisu jeli ništa ceo dan.

Vežbanje je dobro za grčeve, kažem sebi, ha, ha. Ne brine me toliko bol, već mogućnost da se zaletim previše i ostavim svoj reproduktivni sistem da se blago puši na trotoaru ispred kafea Bjulis. Kako se beše zvala ona žena koja je, premda su je već uhvatili trudovi, bila prinuđena da se trka s konjem pred muškarcim Ulstera, pa je pobedila, porodila se na cilju i proklela ih da svake godine pate kao što je i ona patila?

Pri vrhu ulice Grafton počinjem da gubim veru u svoj kapacitet pluća. Motivacija mi takođe slabi. Kara bi mogla da bude na pola puta do Belfasta, koliko trenutno znam. U trenu opažam tačku koja se kreće posred Stivens Grina.¹ S mukom izdahnem i ponovo polećem napred zaobilazeći ulične svetiljke.

Moj mali zlatni brod ljulja se na lančiću ubadajući me u vrat oštrim vrhovima. Uspori, Kara. U redu, dokazala si svoje, ljubavi moja. Pratim te, štene je i dalje na povocu. Kada bi samo usporila i počela da hodaš, mogle bismo da nastavimo s malo više dostojanstva, na rastojanju od stotinak metara, trepereći na suncu. Uspori, prokleta bila!

Kara stiže do crkve i staje. Da li ju je ganuo tekst na nekoj od ružičastih tabli pred vratima, možda, „Pokaj se“ ili „Dođi k meni“. Spušta se na stubić s rukama u krilu. Energično

---

¹ Park u centru Dablina. (*Prim. prev.*)

stižem do kraja kaldrmisane staze. Da li da usporim ili da načinim veličanstveni skok i padnem joj pred noge ili da (što bi je možda iznenadilo) nonšalantno prođem mimo nje? Mogla bih da uhvatim onaj kružni dabldeker pre nego što krene sa stanice.

Pet metara ispred nje usporavam. Izgleda da plače ili se znoji. Ipak, samo posmatra saobraćaj, zureći bez emocija. Bela je kao flispapir, kao i uvek. Rebra joj se ne izdižu kao paluba u oluji. Samo pramen boje crnog vina, koji visi namesto razdeljka, pokazuje da je trčala.

Ne očekujem da me pogleda. Ne gleda me. „Sigurno ti ovde nije udobno“, produhtala sam.

Kara ustaje sa stubića i staje pored mene. Pomeram tanak zlatni lančić s mesta gde se zabio kod ključne kosti. Hodamo sporim, teškim koracima preko parka. Pada mi na pamet kako bismo mogle da presečemo, ali šta ćemo s vrapcima i ružama i svime, moglo bi da izgleda neprimereno romantično. Ruše neke stanove gde su živeli Gruzijci; buldožeri prikrivaju naše ćutanje. Zurim u žuti kran, vidim sebe kako vijorim iz njega poput priklještenog zmaja.

„Pazi“.

Dugom rukom me je cimnula s putanje kamiona. „Izvini“, kažem, apsurdno zahvalno.

Grčevi ponovo počinju da pulsiraju u mojim butinama. Da bih sebe odvrtila od samosažaljevanja, usredsređujem se na sažaljenje prema Kari. „Jesi li dobro, ljubavi? Da ti nije odjednom pozlilo? Muči li te ispit? Jasno, možda ti nije do priče o tome, ali moram da znam kako bih ti pomogla“.

Ni reči.

Prelazim prstom preko mog brodića, palac mi zastaje u blagom udubljenju na poledini.

„Zbog nečega što sam rekla?“

Usta joj se krive – osmeh ili gađenje, ne mogu da procenim iz ovog ugla.

„Molim te, mazo, kaži mi“.

U prodavnici na uglu kupujem čokoladni sladoled kako bih uposlila usta tokom dugog puta do kuće.

Gospodin Vol me suptilno upozorio podizanjem obrve pa sam potisnula sećanje na to posebno popodne i spustila se na kolena. Da nije reagovao, odlutala bih tokom pričesti, za šta ne mogu da krivim posebne okolnosti jer sanjarim svaki put kada sam na misi. Bilo je nečeg hipnotišućeg u uzorku sačinjenom od antifona, kašljanja i uzvikivanja. Naročito u misi u šest po podne, kad dan briše obrise misli sve dok ne skliznem u sećanje na početku himnarijuma.

Večeras sam, sve do pripevnog psalma, pokazivala odgovarajuću posvećenost, posebno zbog sahrane, koja će, odlučila sam posmatrajući bež zidove, biti sumorna koliko sumorno nešto može biti. I tako sam zurila u tabernakul i molila se da budem uzdignuta. Ako ne u visine, onda bar desetak centimetara. Prvih nekoliko minuta mise bila sam potpuno pobožno posvećena, čak sam i mrmljala stihove „neka nas tvoje lice obasja i bićemo spaseni“, ali upravo to me je bilo podsetilo na Karino belo, sumorno lice dok je žurila kroz gužvu u ulici Grafton. Loš izbor, shvatila sam dok su sećanja prolazila, nimalo uzdižuće. Nije čak ni obrazujuće, s obzirom na to da nikada nisam shvatila šta je, dođavola, ušlo u nju tog dana.

Ništa od toga nismo imali u kući pošto je gospodin Vol više voleo marmeladu, mada bih lično ubila za čokoladni namaz s bademom, upravo sada, na tostu. Stvarno bih volela

da papa skрати vreme do pričesća za neki sat; čak se ni sveci ne bi koncentrisali uz fantazije o čokoladnom namazu s bade-mom. Možda ima ostataka Karinog leatherwood meda, ali ih je verovatno dokrajčila pre odlaska na odmor. Doznati šta Kejt voli da jede, pribeležila sam na vrhu mentalne liste i kupiti sutra ujutru odmah posle tretmana kod kozmetičarke. Takođe, hrana za mačke za Grejsa; odbija da jede one komade zečetine.

Pogled mi je lenjo klizio preko molitvenika. Nikada pre nisam primetila da je zvanični naziv molitve „Gospode, imaj milosti“² zapravo milostiva fraza „Poziv na tugu“.³ Zdravo, Tugo, kako si, izvoli, uđi. Ako nemaš svetla na biciklu, uvek možeš da prespavaš na našem kauču. Oh, ostaćeš duže, Tugo? Planiraš da me bolje upoznaš? Pa divno. Ima još čaja u čajniku.

Dok sam buljila u izlizani rebrasti somot na klecalu gopodina Vola, odjednom mi je bilo veoma drago što se nije odlučio za tradicionalnu sahranu s hladnom šunkom i tetkama koje pokušavaju da urade ono što je najbolje. U novinski oglas za koji sam ovo popodne pisala koncept u kuhinji, pre samo nekoliko sati, stavila sam „bez cveća“ i „donacije se daju Organizaciji za pomoć ženama“. Izabrala sam ovu dobrotvornu organizaciju naizgled slučajno, ali sada sam se setila kako je Kara rekla da bi svako morao imati neko mesto gde će pobeći. (Ili bi ona inače rekla tako nešto? Da li sam ja sada njen pisac iz senke, te joj stavljam reči u usta?) Morala sam da objasnim gospodinu Volu zašto pominjem Organizaciju za pomoć ženama, koji je izgledao prilično šokirano što je tako nešto uopšte neophodno.

---

² Na engleskom, „Lord have mercy“. (*Prim. prev.*)

³ Na engleskom, „Invitation to sorrow“. (*Prim. prev.*)

„Svi uzmite ovo i popijte“, oglasio se kanonik O’Flaerti preko mikrofona, „ovo je pehar s mojom krvi“. Kejt će kasniti na aerodrom Logan, rekla sam sebi, dodajući informaciju na svoju listu. Vinona takođe, naravno, ali nju ne mogu da vizualizujem. Kejt mogu da vidim, barem u konturama, kako je naslonila kolena na zadnji deo sedišta. Mogu da zamislim apologetski, ravni glas iz zvučnika: „Dame i gospodo govori vam vaš kapetan usled nepovoljnih vremenskih uslova problematičnih za kontrolu saobraćaja u narednom dužem periodu osoblje će vam poslužiti besplatno piće“. Razmišljala bi o svom elegantnom kožnom prtljagu, pomerajući sat za pet sati prema irskom vremenu (nestrpljiva je, zar ne? zar ne bi bila nestrpljiva?) i odlučila da se ne zamara filmom koji su pustili za putnike, srceparajućom sagom o ovome, onome ili nečem sasvim desetom. Moraću da se uzdržim od smejuljenja kada bude krenula sa svojim amerikanizmima. Ne mogu da očekujem pravi dablinski osmeh od nekog ko je otišao preko okeana sa šesnaest godina.

Kanonik je ubrzavao, verovatno želeći da stigne kući za reprizu *Glenroa*⁴ u sedam. Ili je, možda, znao reći toliko dobro da su prosto klizile kao kapi kiše niz prozor. „Dobro došli u svoje carstvo, upokojena braćo i sestre i svi koji ste prijateljski napustili ovaj svet“, izgovorio je kao napamet naučenu frazu. Pomalo je zvučalo kao da čita tekst iz brošura za letovanje „letite jeftino u kraljevstvo nebesko – putnici u večno počivajućoj klasi dobijaju besplatan par putničkih papuča“.

Brzam, pomislila sam. Moram da se smirim, saberem itd. Margarin ili bilo koji namaz s niskim procentom masti, to

---

⁴ Dramska serija koja se u Irskoj prikazivala od 1983. do 2001. (*Prim. prev.*)

će biti najbolje, Amerikanci su poznati kao paranoični kad je holesterol u pitanju.

Da li Kejt puši? Možda će minut nakon što kapetan ugasi svetleći natpis „zabranjeno pušenje“ zavući ruku u veliku torbu, posegnuvši za kutijom cigareta one vrste koju puše neki izvršni direktori i žene koje ne vole da se očinski odnose prema njima. Bez tvrdih bombona pri uzletanju, zahvaljujem. Prihvatila bi novine i pročitala neki ekonomski skandal do sada; možda bi već počela i da rešava ukrštene reči stiskajući zaobljene usne kod komplikovanih igri rečima. Crna kiša bi mogla da se valja po krilima, ali ona ne bi gledala kroz prozor. O čemu ja to govorim, pa još nije u avionu; verovatno se još uvek pakuje u svom malom stanu.

„Pružimo jedni drugima znamenje mira“ i gospodin Volova hladna ruka prihvatila je moju pre nego što sam se trgla iz sanjarenja. Nema potrebe da ga pogledam u oči. Vratila sam lepljive prste u krilo i ponovo počela da razmišljam o njegovoj starijoj ćerki. Kejt bi nesumljivo bila napeta, ali koja bi od mnogih tenzija isplivala na površinu? Pošto nije bila kod kuće više, ček, od 1978. do 1992, nešto više od četrnaest godina, postoje šanse da prezire ovo ostrvo psećeg oblika i sve nas budalasto vezane za njegove mokre grebene. Možda je od onih koji ne podnose kišu iako se ne sećam da se u Imaku ikada žalila na dane kad je kiša rominjala. S druge strane, mnogo čega se ja ne sećam ili ih uopšte nisam ni znala; s njom sam samo delila učionicu devet meseci. Svake zime bi slomila tri crna kišobrana i bacila ih u korpe za otpatke s odvaljenim poklopcima.

Ovakvo frenetično razmišljanje ima dobru stranu: večeras ću lepo spavati. Možda će mi biti potrebno toplo kupanje, kakao i plakanje, ali ću sasvim sigurno biti preumorna da

ostanem budna i osluškujem telefon, smišljajući reči telefonskog razgovora kojim bi mi se saopštilo da je sve ovo bila montipajtonovska greška, da je sve super, vidimo se uskoro, mazo.

Prestani. Pen, prestani s tim odmah, nemoj sad da se ras-cimzdriš. Razvodnici će morati da te iznesu na gomili tanjira za priloge, ti velika uplakana Kleopatro. Gospodin Vol je ispravljao plavu svilenu kravatu dok je ustajao, i nagnuo se ka meni. Hajde, zabrundala sam na sebe, svrstaj se u povorku.

U doba ručka sam uglavnom telefonirala. Prvo sam pokušala da dobijem Vinonu u Teksasu, ali nisam mogla da se nateram da joj ostavim takvu poruku o ćerki na telefonskoj sekretarici. Kejt je, međutim, podigla slušalicu posle drugog zvona; mora da joj je telefon bio pored kreveta. Veza se prekidala, čulo se jedva primetno vremensko zakašnjenje. Predstavila sam se, rekla zašto zovem i obavestila je da će sahrana biti odložena do srede kako bi ona i njena majka mogle da stignu ovamo. Za trenutak mi se učinilo da je spustila slušalicu. Tresla sam se, glave naslonjene na ogledalo u hodniku. Ispod ulaznih vrata vukla je promaja. Povikala sam: „Halo?Halo?“.

Onda se Kejtin glas ponovo javio i rekla je da će doći.

„Javite nam broj leta i pokupiću vas s aerodroma“, rekla sam joj, okrećući se formalnostima, da ne bih zvučala plačljivo,⁵ jer me tom rečju Kara rado vređala svaki put kada joj pokažem emocije, a ona nije bila raspoložena za to. Kad sam je izazvala da objasni šta to znači, ništa bolje nije smislila nego da tu osobinu povezuje s imenom Mod.⁶

Bilo kako bilo, sestra je rekla kako će videti da uzme nekoliko slobodnih dana i da će se javiti s aerodroma ujutro, po

---

⁵ Na engleskom, „maudlin“. (*Prim. prev.*)

⁶ Maud, u originalu. (*Prim. prev.*)

dolasku. „Kog jutra?“, upitala sam dodajući da se nikako ne snalazim s vremenskim razlikama.

„U ponedjeljak ujutro“, Kejt mi je odgovorila i prekinula vezu.

Ova povorka se nije kretala. Šta rade tamo, na početku, tek peku hostiju? U sebi sam prebiralala po sećanjima. Koliko se prisećam, poslednji put smo Kara i ja progovorile koju rečenicu o Kejt za vreme velike mećave. Bile smo u Karinoj spavaćoj sobi, gledale u baštu iza kuće; mora da je to bilo pošto sam se preselila u veliku kuću. Škole su bile zatvorene, gospodin Vol je ostao kod rođake u Korku, novi broj Karinog ekološkog-socijalističkog-feminističkog-štagodističkog biltena nije izašao i ništa nije radilo. Napravile smo Snešku pored kruške i zacrvenele joj bradavice vinom, a onda otišle u krevet na trodnevni doručak. Eh, da sada zatvorim oči, samo na trenutak – dok je spori red s pričesnicima negde zapeo – tu, u okvirenom prozoru, videla bih baštu zatrpanu snegom, krušku savijenu pod težinom snega i Karin topli bok uz moj.

„Sinoć sam usnila nešto čudno“, pričam joj jedva budna. Jorgan se zgužvao; Grejs je pokušavao da se ugura tu, gde je toplo.

„Mmm?“

„Mislim da sam u brdima Viklou i hodam polako onom putanjom obraslom vresom, iznad Lou Dena, i nekoliko putnika silazi, Nemci s rancima i tako to.“

„To uopšte nije čudno“, kaže Kara zevajući.

„Ali čim sam se sklonila u stranu, priljubila se uz granitnu stenu da propustim poslednjeg pešaka, bacila sam pogled i to je bila tvoja sestra“.

„Kejt?“

„Pa je l' imaš drugu sestru za koju ne znam?“

„Ne bih rekla“. Kara se sagnula da podigne mačku i stavila njene stisnute narandžaste šape na kolena. „Mada su mogli da prošvercuju jedno-dva deteta pre nego što sam se ja rodila.“

Naslonila sam se na lakat i nastavila opušteno. „U snu joj je kosa letela preko očiju i kada ju je zbacila, lice je bilo potpuno tamno, kao u onih tela nađenih u močvari od kojih su ostali samo kost i koža“.

„Uh!“. Kara je sela i odložila kolač. Grejs mi je skočio na butine, kačeći se kandžama za jorgan.

„Ne, ne, u snu to uopšte ne izgleda zastrašujuće“, kažem joj. „Možda samo malo. U svakom drugom pogledu izgleda normalno. Nosi crnu kožnu jaknu i drži cigaretu.“

„Kejt ne puši“.

„Možda je do sada propušila.“ Koncentrisala sam se na mačora češkajući mu trouglastu glavu dok mu se oči nisu suzile od zadovoljstva.

„Ma jok, ona je opsednuta kontrolom, mrzela bi da zavisi od toga“.

„To njeno tamnosmeđe lice bilo je tako čudno“.

„Ne bi je prepoznala da je sad vidim.“ Kara je uvtala vrh Grejsovog repa. „Moja velika sestra sad već verovatno nosi džemperčice s odgovarajućim bluzicama i bisere“.

„Bih, sigurno. Bila sam u njenom odeljenju“.

„To je bilo pre više od deset godina.“ Zaustavila je ruku s kolačem na pola puta do usta.

„Slušaj me. Imala sam običaj da kažem kako sam na ovoj planeti praktično već decenijama, kako bih naglasila da zaista mislim ono o čemu govorim. Ali sada se to obistinilo, tu sam već tri decenije.“

Nasmejala sam se i gricnula Karin kolač.

Kara ga je istrigla, ostavljajući trag putera na mom obrazu; lice joj je napeto dok se saginje da ga poliže. „Zaista, ne bi prepoznala Kejt da je sada vidiš. Možda ne bih ni ja.“

„Kada si je videla poslednji put?“

„Mislim onog odvratnog vikenda koji smo proveli u motelu punom bubašvaba u Kejp Kodu, '84. Posle toga smo prestali da se pretvaramo da smo porodica“.

„Ipak... mora da ti nedostaje“, napomenula sam.

„Zaista? A zašto bi?“ Kara zvuči nadmeno baš poput njene sestre.

„Pa, znaš, krv nije voda i sve te stvari“.

„Nije ni sranje.“

Trgla sam se. „Samo kažem...“

„Svi samo kažu“, progundala je. „Sažaljevaju me zbog moje 'razorene porodice', i pretpostavljaju da se svi moji problemi mogu pripisati tome što sam odrasla bez majke.“ Spustila je ton i dodala: „Jednom me tip na fakultetu pitao da nisam možda zbog toga, kašljuc-kašljuc, ispala ovakva“.

Jeknula sam. „Nije valjda! Frojd živi!“

Kara je spustila nos u udubljenje iznad moje ključne kosti.

„Ne brini, ne nameravam da ti odgrizem glavu.“

„Kukavičko izvinjenje prihvaćeno.“

Gurnula mi je na trenutak jezik namazan maslacem u uvo, opušteno, kao da čita. „Zapravo, sećam se da mi je nedostajala neko vreme.“

„A majka?“

„Nedostajala mi je još više. Čekala sam da se vrati. Posete su me samo uznemiravale. Ali u tom periodu se tako mnogo menjaš tokom preko godine. Navikneš se na sve. Zaboraviš da ti je život ikada bio drugačiji.“

Klimnula sam potvrdno, iako nisam poverovala u to.

„Na duže staze bolje mi je s tatom. I onako sam se uvek njemu obraćala kad nešto nije bilo u redu. On nikada nije mislio da sam slabašna za razliku od mame“.

„Sigurno –“

„A godinu dana nakon pošto što su otišle, dobila sam tebe, zar ne?“, zastala je nagnuvši se da protrlja nos o moj, širi od njenog. „Kejt i mama su više kao dalje rođake.“

„To je pomalo tužno“, kazala sam joj.

„Sasvim je normalno. Koliko često vidiš svog brata koji živi u istom gradu?“

„Pa, dovoljno.“ Nastavila sam da mazim mačku koja se ugnezдила na jorganu, u udubljenju između nas. „Njeno lice bi još uvek bilo isto.“

„Kejtino lice?“

„Kladim se da je još uvek ista kao na slici.“

„Kojoj?“

„Na onoj u farmerkama, na rolšuama“

„Ne znam nijednu njenu sliku gde je na rolšuama“, kaže Kara zbunjeno.

„Otkud ne znaš?“

„Misliš na one plave farmerke koje mi nikad nije dala da probam?“

Skoro prekasno sam se setila na koju sliku misli. Na onu koju sam ukrala, pre toliko godina, kada sam prvi put bila u velikoj kući. Bila sam znojava tinejdžerka u crvenoj uniformi, smorena što moram da gledam TV s mlađom sestrom, a u stvari jedino želim da šetam kroz šumu sa starijom. „Mora da sam je pomešala s nekom drugom slikom“, rekla sam Kari i odlomila deo njenog kolača.

Stomak mi je zakrčao kad sam se vratila u sadašnjost i stigla na čelo reda. Časna sestra stavila mi je beli kružić na jezik. Godine su prošle dok nisam naučila kako da istopim slatku, papirastu hostiju ivicama usana. Nastavlajući sa pričešćem, glave pognute na način koji moj poslodavac, sestra Dominik, još uvek zove skromnost očiju, pokušavala sam da pojmem da je upravo deo Boga skliznuo niz moje grlo. Bila je to dobra vežba, verovanje u neverovatno.

Verovanje je i onako lakše nego kuglanje. Kada jednom počnem da preispitujem njegove motive, toliko se naljutim da bih ga najradije iskašljala. Zašto to radiš, prokletniče? Kara ti sigurno nije bila potrebna više nego meni. Ako je sve vreme spojeno u večnost, zašto nisi mogao da sačekaš na nju još malo?

Kao i ja, gospodin Vol je bio užasnut veselim okupljanjem komšija posle mise – oni još uvek nisu čuli vest. Bolje da saznaju iz sutrašnjih novina. Zbog toga smo, umesto da odslušamo poslednje molitve, klisnuli kroz teška vrata u sumrak što je počinjao da pada. Stigli smo do mog tamnozelenog mini-morisa baš kad je krenula kiša. Dok smo istovremeno vezivali pojaseve počela je da prska po šoferšajbni (prednjem staklu). „Kejt bi trebalo da stigne sutra ujutro“, obavestih ga. „Ko?“

Je l' počeo da se gubi? „Kejt“, rekla sam mu oprezno. „I gospođa Vol.“

„Oh, oprost mi, ona je za mene još uvek Kat⁷; moraću da se odviknem od toga. Da li njena majka, gospođa Val, i dalje sebe zove tako? Zvuči malo staromodno.“

---

⁷ Cáit (Kat) je irska verzija imena Cate (Kejt). (*Prim. prev.*)

„Verujem da je tako. Slaže se s Vinona.“

„Da, Vin je uvek bila slaba na te aliteracije.“ Izduvao je nos u veliku pamučnu maramicu.

„Dakle, da ih pokupim s aerodroma?“

„To bi bilo divno, draga, ako ti nije problem.“

Dok sam vozila kroz pusto predgrađe, gospodin Vol je gledao kroz prozor, a glava mu je poskakivala kao kod dece na izletu. Bacio je pogled na mene i zaustio: „Što se tiče srede...“.

„Sve sam organizovala, ne brinite ništa. Ostavila sam poruku s tekstom umrlice na telefonskoj sekretarici novinske redakcije, a monsijor je rezervisan.“

„Sve si dobro organizovala.“

„Koliko znam, svi prijatelji su u adresaru tako da ću ih sutra pozvati.“

„Ah, da. Zar neće videti u novinama?“

„Nisu baš čitaoci Ajriš Tajmsa“, objasnila sam. Zavila sam u krivinu ispred velike kuće.

„Naravno da ne“, posramljeno je rekao gospodin Vol.

Orlovi nokti vise oko ulaznih vrata posuti kapljicama kiše. Zadržala sam dah kako bih izbegla njihov miris. Povetarac je zatalasao zvončice napravljene od viljušaka koje mi je Kara donela iz Kalifornije pre nekoliko godina. Tako slatko su zazvonili; umirila sam ih rukom.

Stajali smo u kuhinji nemajući šta drugo da radimo. Vrantanca za mačku su lupnula; Grejs je otišao u redovno noćno švrljanje. Odložila sam torbu na kredenac i sada mi ruke vise, a prsti trnu. Kuhinja je ispunjena nejasnom sivom svetlošću koja sve preplavi kada kuća ostalne prazna u vreme za čaj. Plašila sam se da se pomerim i razbijem oblak te izmaglice.

„Jesi li jela, Pen?“, upitao me je gospodin Vol. „Pretpostavljam da bi trebalo nešto da prezalogajimo.“

„Sagla sam se da uključim električni kamin; donji prsten je zasvetleo, promeniš boju od crvene kao rđa do narandžaste. „Pojela sam malo sira pre mise, ali znate vi mene. Uvek sam spremna za jedan od vaših laganih omleta.“

„Da, oni su ti omiljeni.“ Glas mu je postao vedriji. „Sačekaj me desetak minuta.“ A onda je krenuo kao pas pušten s lanca, upalio svetlo i počeo da pretura po ostavi.

Proverila sam da li ima vode u Grejsovoj posudi. Čula sam da je jaje tresnulo na parket, ali sam se pravila da ne primećujem dok je gospodin Vol brisao pod. Oslonila sam se na kredenac od mahagonija umirena zvukom mućenja jaja. Oči su počele da mi se zatvaraju.

‘Pitam se, draga, da li bi mogla da se zahvališ?’

‘Da se zahvalim?’

‘Da se zahvališ u moje ime.’

U glavi mi je još uvek bilo mutno. „Oh, naravno. Samo ću... da... naravno... kako vi kažete.“

Glasno sam pročistila grlo i udaljila se. Iako je dnevna soba bila mračna, kroz prozor se videlo plavo zamagljeno nebo. Odmah sam navukla plišane zavese. Onda sam uključila lampu za čitanje pored kamina. Na polici, između *Enciklopedije sveznanja* i *Asteriksa*, virila je pocepana koverta. „Kara“, bilo je naškrabano nepoznatim rukopisom. Rođendanska čestitka od prošlog juna? Bila je prazna. Našla sam prašnjavu hemijsku olovku i na poledini koverta počela da pišem listu.

„Uraditi“, počela sam samouvereno. „Izvaditi umrlicu“; medicinska sestra me je u telefonskom razgovoru uverila da je to hitno. Pitala sam se da li sam dobro napisala reč „matičar“. Zamislila sam ga kao Boga koji upisuje anđele. „Pogrebno preduzeće će srediti za kapelu i izvaditi potrebne medicinske potvrde“, nažvrljala sam kako bih sebi ponovo potvrdila sve.

„Pozvati rođake“, to ukoliko gospodin Vol ne pokaže bilo kakvu naznaku inicijative. I kad sam već kod zvanja, „pozvati prijatelje“. Karin adresar sa Snupijem bio je iza kožne fotelje, setih se da sam ga spazila pre neki dan. Otišla sam do fotelje i nagla se da ga pokupim; leđa me bole. Pregledala sam ga po abecedi; čija li su ova imena, zapitala sam se, sve ove Su i Mel i Džej i s koliko njih je spavala. Ajde dalje, biće najbolje da se ne zadržavam na detaljima. „Vratiti ličnu kartu i pasoš“, dodala sam na listu; pročitala sam u nekoj knjizi da bi to trebalo uraditi.

Samo razmišljanje o svemu ovome potpuno me je iscrplo. Presavila sam koverat i stavila ga u džep od pantalona. Da bih ubila vreme, čitala sam naslove svih knjiga na polici pored, sleva nadesno, odozdo nagore. Naslovi iz 19. veka bili su najutešniji. Taman kad sam odgledala poslednjih pet minuta Bidijevih i Majlinih razmišljanja o vremenu u *Glenrou*, gospodin Val je izneo vazdušast omlet na poslužavniku i prebacili smo na dokumentarac o vidrama.

Bila sam smirena, dobro sam se držala. Dodao mi je neotvoreno pakovanje filovanih biskvita. Tek kad sam ispila drugu šolju čaja shvatila sam da sam pojela više od pola kutije ne zastajkujući ni da udahnem. Navukla sam celofan preko pakovanja i spustila ga na poslužavnik.

Gospodin Vol je ostavio biskvit na tacni. „Da odigramo jednu brzinsku partiju?“ U ovakvom trenutku hteo je da igra skrebl.

Nakašljao se. Videla sam kako stiska usne.

„Dobra ideja“, složila sam se.

Što je najčudnije od svega, igrao je bolje nego ikad. Izgleda da mu je bilo potrebno da ne razmišlja, da ne sanjari, da ne izusti ni reč. Videla sam da mu se lice ozarilo posle pobede.

Tačno u osam gospodin Vol se zapiljio u ručni sat. „Možda bi trebalo da se pokrenemo.“

„Trebalo bi“, rekla sam previše žustro.

Stajala sam na pragu čekajući da obuče mantil. Odvešću ga tamo, odlučila sam, ali ne mogu naterati sebe da uđem. Nisam ja posebno gadljiva, niti ću se zgroziti nad njenim izubijanim licem; Karino lice je često tako izgledalo iznutra. Naprosto nisam imala potrebu da vidim telo, ono što nazivaju lešom. Znala sam, lakše je da o njoj razmišljam kao da još uvek luta kupujući razglednice, ali ne i markice. Ne stiže da dođe kući, ali da za mene nije ništa manje realna nego što je ikada bila.

Gospodin Vol je zaključao ulazna vrata. Okrenuo je ključ dvaput. Cvetovi orlovih noktiju su mi se njihali kraj lica, ali disala sam na usta.

Auto je upalio čim sam okrenula ključ, bez zadržke. Mokre ulice su bile prazne, poslednji ljubavni par je odbazio kući s kesicom pomfrita koji se pušio. Oduvek mi se javljala ista fantazija dok sam vozila Dablinom u subotnje večere: pala je bomba koja ne ruši zgrade nego pretvara ljude u prah. Samo sam ja, pukom igrom sudbine, preživela, netaknutog mesa i krstarim gradom u prljavom zelenom mini-morisu. Kuda da se uputim kada sam doslovno sama na ovom svetu? Mogla bih, pretpostavljam, da poharam delikatesnu radnju sa suhomesnatim proizvodima; šteta da se sve to pokvari. Ili možda biblioteku, da se sakrijem ispod stola u odeljku za decu. Bomba nije mogla da ubije Pepeljugu.

„Sledeće skretanje levo, je l' tako?“

„Oh, da“, odvrtila sam, zahvalna zbog njegovog taktičnog podsećanja. Onda sam priznala: „Krenula sam u Imak, po inerciji.“

„Nikada nisam razumeo“, gospodin Vol se nadovezao, „zašto ga vi, devojke, tako zovete“.

„Šta, Imak?“

„Mogu da razumem, naravno, da su skraćenice satirične, samim tim i zabavne, ali zašto menjati naglasak? Očekivao sam Imek, po punom imenu manastira, a ne *Imak*?“

„Oh, pa zar vam niko nije rekao sve ove godine?“, zurila sam u njega. „Imak je brend, vrsta kreme za depilaciju. Mora da ste čuli za to“.⁸

„Moja žena je radije koristila električni brijlač“. Potom je, posramljen ovim priznanjem, promumlao, „bar koliko sam je poznavao. Mislim da policijska patrola s radarom često čeka iza ovog ugla, možda...“

Smanjila sam brzinu na šezdeset.

Posle nekoliko trenutaka gospodin Vol je nastavio. „Imak, shvatam sada. Sigurno je povod bunt protiv kroćenja devojaka.“

„Ne sećam se početnog razloga, prosto je bilo smešno u trenutku. Dok sam bila učenica mislila sam kako pokušavaju da nas ukrote, ali od kada predajem tamo, shvatila sam koliko je to nemoguć zadatak.“

Nadalje smo, vozeći se sve sumornijim ulicama starog grada, razgovarali o našim poslovima: o mojim revnosnim časnim sestrama, njegovim nejasnim asistentima za katalogizaciju, mojim prepubertetijkama, njegovim dragocenim knjigama.

Posmatrala sam druge vozače dok smo čekali na semaforu. Izgledali su trezno i pažljivo, ali nikada niste sigurni. Danas smo svi potencijalne ubice. Nikada pre nisam bila u bolnici

---

⁸ „Immac“ u oba slučaja – kao naziv kreme za depilaciju i kao skraćenica od imena manastira Gospe bezgrešnog začeća (engl. Immaculate Conception Convent), samo se prvi samoglasnik različito izgovara. (*Prim. prev.*)

niti u mrtvačnici. Zapravo, u pogrebnom zavodu, to je primarena reč. Imala sam osamnaest godina kada mi je otac umro. Dan pre sahrane provela sam čisteći kuću kako se ne bismo osramotili pred komšijama. Majka je bila pogođena mnogo više nego ja. Bio je dobar čovek, ali ne od onih koje bi ljudi posebno pamtili. Bila sam izgubljena, naravno, ali ne toliko jadna da bih poželela da odem u pogrebni zavod i poljubim ga u sjajno čelo.

Nakon mog oca nikada nije bilo prilike. Zaista, začuđujuće da smrt nije dodirnula svojim koščatim prstom mene ili moje više od decenije. Da jeste, bila bih se već izveštila u ovakvim situacijama, znala bih šta i kad da mislim, imala bih iskustvo u otvaranju i zatvaranju kapija. Osećala sam se kao amater. Na pragu sam najvećeg gubitka koji mogu da zamislim, bez prakse u žaljenju majke, pa čak ni pop-zvezde, nikad ni zakoračila u bolničku mrtvačnicu.

Prošla sam kroz kapiju i parkirala blizu da bih lakše izašla. Brzo sam promrmljala: „Neka im je večni mir i neka ih božja milost večno obasjava“. Na trenutak mi se ukazala vizija neonski osvetljenog frižidera.

„Samo vi uđite“, rekla sam gospodinu Volu dok je otkopčavao pojas.

Lice mu je bilo sivo, prevučeno narandžastom linijom od uličnog osvetljenja. „Ah, ti nećeš –“.

„Ostaću u kolima.“

„U redu.“

Izgledalo je kao da kiša nije padala u ovom delu grada. Gledala sam ga kako ispravlja kravatu dok hoda ka svetlu koje je dopiralo sa ulaznih vrata. Pomerio se neuobičajeno sporo. Zapitala sam se da li ga stiže artritis, a onda sam shvatala: pokušava da bude smeran.

Slušala sam još pet minuta kako na radiju govore o kraljici Medb i Kuhulinu⁹, ali onda sam izgubila strpljenje pa sam ga isključila i tišina me je obavila. Naravno, auto nikad nije bio potpuno tih, posebno ne stara kršina poput ove. Kako se motor hladio, nežno kliktanje je ispunilo vazduh. „Hej, Mini Maus“, prošaptala sam, „šta kažeš na to da ti i ja odemo u brda, gledamo zvezde, skupimo grančice i potpalimo vatru na srebrnkastoj mesečini?“ Ali ne, čekali smo dobrog gospodina u čijoj smo kući (i garaži, tim redom) živeli besplatno, zahvaljujući našoj nedozvoljenoj (nezakonitoj) ljubavnoj vezi s njegovom gorepomenutom mlađom ćerkom, pokojnom Karom Mari Fionulom Vol.

Tog trena budalast glas je nestao, a lice mi se smračilo. Kao da mi je obraze nadole povukao neki teret, a kosti oko očiju su se skupile u oklop od bola. Samo jedna reč je učinila to – „pokojna“. Tako glupa reč kojom označavamo mrtve. Impli-cira da bi sad bili s nama samo da se zbog gužve u saobraćaju nisu zadržali i da su se javili: „Možda ću kasniti, nemoj da me čekaš, dušo“.¹⁰

Stezala sam volan. Naterala sam prste da kuckaju pesmu *Knocking on Heaven's Door*, prvu melodiju koja mi je, po perverznoj asocijaciji, pala na pamat. Posle drugog stiha došla sam sebi. Mogla sam da se prepustim sećanjima, korak po korak.

Sinoć, samo što je prošla ponoć; sećam se, jer sam bacila pogled na kuhinjski sat, počinjala sam da brinem da je Karin let odložen. Bio je to kratak, ali dobar poziv. Između zevanja koje je zvučalo kao eho, objasnila mi je da njen prtljag još nije prošao trakom te je rekla ostalima iz Atika da hvataju

⁹ Likovi iz Alsterskog ciklusa irske mitologije. (*Prim. prev.*)

¹⁰ Na engleskom „late“ znači i „pokojni“ i „odocneli“. (*Prim. prev.*)

poslednji autobus za grad. Kazala je da će kući taksijem, čim se torba pojavi, u koju god rupčagu da su je sakrili. Nazvala sam je malom buržujkom, šaleći se zbog cene taksija. Nadam se da je znala kako se šalim, svaki put kada sam to radila. Zapravo, rado sam zamišljala kako je sela u udobni taksi, zavalila glavu na naslon i žuri kroz noć da što pre legne na naše tople jastuke. Spustila sam slušalicu, popela se uz stepenice, navukla jorgan preko glave i zaspala poput vernog španijela. U snu je Amazonka golih grudi sedela na motociklu ispod mog prozora i svirala gajde.

Probudila sam se, čak i pre nego što je zvuk gajdi prešao u zvonjavu telefona, i znala sam da je kasno. Cvetna zavesa je bila ispunjena svetlošću.

Medicinska sestra je morala da pozove dvaput. Kada je pozvala prvi put, pomislila sam kako je u pitanju loša šala, a kažu da je takvim šaljivdžijama najbolje odmah spustiti slušalicu. Ali kada je ponovo pozvala, poverovala sam joj jer je zvučala tako posramljeno. Izvinjavala sam se iznova i iznova jer sam joj zalupila slušalicu, a ona mi je uporno ponavljala kako je to razumljivo. Ništa nije bilo razumljivo, ništa.

I dok sam sedela u mračnim, tužnim kolima parkiranim ispred bolnice i dalje mi ništa nije bilo razumljivo. Sećala sam se kojim su se redom događaji odvijali, ali to je sve. Naslonila sam čelo na volan omotan zgužvanom kožom.

Kada je medicinska sestra uspela da me ubedi da nema svrhe dolaziti u bolnicu, počela sam da se raspitujem za detalje. Pretpostavljam da sam se plašila da prestanem da pričam i presečem pupčanu vrpcu koju je činila tefonska linija. Naterala sam je da mi kaže sve što je znala, što i nije bilo mnogo. „Saobraćajna nesreća na auto-putu; žao mi je, ne znam ništa detaljnije“, ponavljala je. Izvukla sam od nje još toliko i da

se nesreća desila u jedan posle ponoći, a da su hirurzi završili do tri. Rekla je da nije zvala pre šest jer nam je spavanje potrebno zbog svega što predstoji. Očekivala sam da ću biti ljuta na nju, ali sam shvatila da me je dirnulo što se brine o takvoj sitnici kao što je san.

Pošto sam prekinula vezu, stajala sam i ponavljala sebi „budi hrabra“. Onda sam se obukla, dugo razmišljajući da li da uzmem plavi ili sivi kardigan. Obavila sam redom neodložne obaveze, uključujući saopštavanje vesti gospodinu Volu, iako – kad sada razmislim – ne bih ni pod razno mogla da se setim koje sam grozne reči izabrala, a ne bih ni pomislila da ga priupitam o tome. Samo pamtim kako sam stajala na njegovom pragu, a svetlo iz hodnika koje je dopiralo do njegovih krvgavih kolena. Nije ispustio ni jedan jedini zvuk. Bila sam sigurna da me je čuo.

Sećam se da sam onda pogledala na kuhinjski sat i još uvek je bilo šest sati i petnaest minuta. Medicinska sestra je insistirala da bi najbolje bilo da se u mrtvačnicu ode uveče. Trebalo je nekako provesti ceo taj nedeljni dan. Sedela sam za kuhinjskim stolom, razmišljajući da li da doručkujem ili ne; bila sam gladna, ali mi se u ovim okolnostima činilo vulgarnim da bilo šta preduzmem.

A onda me je strefilo. Kao da me je neko zdrobio ogromnom rukom, kao one majušne ljude na ilustracijama bajki. U jednom trenutku sam zatezala kosu, u sledećem su mi rebra pucala među palcem i kažiprstom diva. Ispunio me je vrisak, prevelik da izađe.

Istrčala sam kroz ulazna vrata, pa kroz kapiju. Jutro je bilo tako divno. Trčala sam uzbrdo ka šumarcima; sigurno mi je na pameti bilo da nađem dovoljno veliki prostor za tako veliki krik. Suplela sam se, gegajući se brže. Iza mene

je ostao frizerski salon, pet-šop i butik s venčanicama. Sve je bilo zatvoreno. Prošla sam imena napravljena od kovanog gvožđa: Tri želje, Četiri vrbe, Sedam hrastova, Avalon. Kada sam promakla pored zida sa prastarim belim natpisom „lek“, zapitala sam se šta je izlećio, kada i kako. Pluća su me izdavala; koraci su mi postali sporiji i nesigurniji. Nisam više trčala da bih stigla nekuda, samo sam trčala.

U šumarku/šumarcima nije bilo ništa više prostora nego u velikoj kući. Ostala sam bez daha. Otvorila sam usta, a vetar je dunuo unutra i zatvorio ih.

Između stabala divljih kestenova pojavila se žena sa zlatnim labradorom. Sačekala sam da prođu; nisam želala da je uplašim ili da joj objašnjavam. Čim je zamakla, ponovo sam otvorila usta i uspela da iscedim tek mali jauk, kao da sam uzdahnula od bola. Shvatila sam: toliko sam pripitomljeno stvorenje da ne mogu da vrisnem čak ni u okolnostima u kojima mi je sve bilo dopušteno.

Izgleda da čak i ovde, satima kasnije, zatvorena u svom autu na napuštenom parkingu, nisam mogla da ispustim zvuk. Gospodin Vol se baš zadržao. Bacila sam pogled na staromodnu kontrolnu tablu mini-morisa: prošlo je tek deset minuta. Da li će svaki sat od sada pa nadalje da se odvija usporeno? Hoće li svaki novi dan da izgleda kao sedmica?

Pitala sam se zašto je gospodin Vol želeo da vidi telo svoje ćerke. O tome nas dvoje nikad ne bismo razgovarali. Previše bismo se plašili da ne uznemirimo jedno drugo.

Stvarno je odužio. Možda bi trebalo da uđem i proverim da je l' mu dobro. Možda bi trebalo da prestanem da budem takva kukavica, da uđem i da to pregrmim. Ovo je poslednja šansa da vidim ono što je ostalo od Kare. Kažu kako sve odjednom postane realno onda kad vidiš telo. Ne da sam posebno

želela da ovo postane realno, nestvarno bi mi bilo mnogo prijatnije, hvala lepo. Ali bilo je verovatno da će u nekom trenutku postati realno samo od sebe – u saobraćajnoj gužvi, recimo, ili dok vadim pleh iz rerne – onda pretpostavljam da bih radije da to bude ovde, s njom uživo, ali bez nje žive.

Izašla sam da ispravim ukrućena kolena. Parkirala sam pored generatora; iznutra se čulo zujanje, poput neke vanzemaljske letelice. „Opas“ pisalo je iznad simbola munje; ostatak upozorenja bio je pocepan. Posmatrala sam vrata minija i strašna misao mi pade na pamet: možda su našminkali Karu. Oduvek su je podjednako zastrašivale žene koje se šminkaju, jer izgledaju tako dramatično, i žene koje se uopšte ne šminkaju, jer su bile bolje u politici i sigurnije u sebe, pa je pravila kompromis: stavila bi ajlajner, a posle bi ga brisala, i na kraju posmatrač nije mogao biti siguran da li ga ima. Ako su doveli pogrebnika da uradi celu proceduru sređivanja, mogla bi da izgleda groteskno. Ajde više, neodlučna, prestani da odlažeš.

Grupa ljudi je izašla iz mrtvačnice. Jedino se izdvajalo lice devojčice koja je držala kraj svoje pletenice u ustima, očiju podignutih prema zaobljenom mesecu. Nije mogla imati više od osam godina, ali se suočavala sa situacijom. Lupila sam vratima od auta, terajući sebe da se pokrenem. U mimohodu pored porodice devojčica me je pažljivo pogledala, bez sažaljenja, blagoslovena bila.

Hodnik je bio beo. Poslednja u grupi bila je mršava starica; pridržala mi je vrata da uđem. Nastavila sam ne znajući kuda idem. Ni traga gospodinu Volu; mora da je otišao na drugu stranu. Kovčeg je stajao na nečemu nalik mermernom postolju, sa pokrovom navučenim do brade. Ostatak prostori je prazan. Bilo mi je drago što me niko ne posmatra. Ostavi lice za kraj. Počni od mekog pamuka na pokrovu.

Položeno ovde, telo je izgledalo tako malo; čak su i Karini dugački udovi izgledali majušni u ovoj drvenoj kutiji. Ruke su joj bile poput voštanih, sklopljene na grudima kao da se moli; to sam očekivala. Hajde, prosiktala sam na sebe, jedan pogled na lice i možeš da se vratiš u auto. Završi više s tim. Okrenula sam glavu i pogledala.

Prva misao mi je bila da je smrt iscedila krvavo crvenu boju Karine kosu i ostavila prljavoplavu. Ispred mene je bilo lice devojčice od oko dvanaest godina. Potrčala sam, gurnula vrata i izletela na hladan vazduh. Vezala sam se, zaključala vrata, pustila radio. Zvuk roka iz sedamdesetih je ispunio auto, kašljala sam, jecala i kašljala opet. Obrazi su mi ostali suvi poput papira. Brana u mojoj glavi je zadržavala suze koje su me pržile iznutra. Ne zbog Kare. Suze su bile zbog devojčice na pogrešnoj ploči, sa sjajnim ručnim zglobovima i nosom podignutim ka tavanici. Palo mi je na pamet da je mogla biti sestra devojčice koju sam videla na vratima, one što je izgledala više zainteresovana za mesec.

Mogla bih, naravno, da uđem ponovo i da nađem pravu ploču, ali sam zaključila da nijedna ploča neće biti prava. Kada je gospodin Vol zakucao na prozor, već sam se bila smirila. Pre nego što je ušao u auto, setila sam se da isključim radio pošto je išla neprikladna pesma o odmoru, odlasku, ljubavi.

Dok smo se vozili kroz grad, samo se čulo dobovanje kiše po šoferšajbni. Ponovo je počela da pada. Gospodin Vol je sedeo uspravno, prstiju isprepletenih u krilu. Nisam ga nijednom rečju podstakla da mi kaže kako je bilo, kako je izgledala, kakve su mu male gestove utehe uputili. Umesto toga, isplanirala sam kako da ispunimo svakih pola sata: *Živa planeta*, kakao, *Kegni i Lejsi*, partija šaha i, ako bismo gospodin Vol i ja zapali u očaj, pola tablete za spavanje, za svaki slučaj.

Bila sam toliko iscrpljena da sam zaspala pre nego što sam popila tu tabletu.

Sanjala sam o velikoj kući, da jurim nekoga ko je Kara, ali istovremeno i časna sestra. Plesale smo kroz sobe, odmarajući se na mekim tepisima, jureći uz stepenice. Bilo je mračno, ali znale smo kuda idemo. Na pola puta smo pokupile gric-kalice i ona, ta opatica koja je bila Kara, ali i nije bila Kara, izašla je da uzme dvadeset kesica čipsa. Ležala sam zadovoljno dremajući, obraza naslonjenog na prašnjave niti tepiha. U jednom trenutku sam čula kako zvončići vetra divlje zveckaju napolju, ali sam pomislila da ih to vetar pomera. Da je to bila Kara, sigurna sam da bi otključala svojim ključem ili pozvonila. Pomislila sam da otvorim ulazna vrata, ali sam se u trenutku uplašila mogućnosti da je ispred uljez. Skupila sam se na tepihu i ponovo zaspala.

Kada je, konačno, izgledalo kao da se budim, premda sam još uvek bila u snu, bilo je jutro i bilo mi je hladno.

A onda sam našla Karin ključ, zaboravljen pored čajnika i znala sam da je izgubljena tamo negde. Istrčala sam na put i pojurila ka svetlima saobraćaja. Na živoj ogradi se iznenada pojavio otvor. Čula sam smeh, lak, metalnog prizvuka. Kada sam se uspela kroz blistave grane, naišla sam na vrt. Živica je bila u obliku poput slova koje nisam mogla da razaznam iz ovog položaja, a voćke su bile potkresane u elegantne oblike. Tu je bila i letnja kućica obojena u belo, i u njoj fenjeri s kojih su visile ukrasne trake. Krajičkom oka spazila sam Karu kako zamiče iza ugla, u pantalonama i jakni, kose visoko natapirane, obraza izbeljenih iznad mladeža sa upadljivo crvenim kupidonovim lukom. Kada se ponovo iskrusnula iza najbližeg ćoška lavirinta, nasmejala se i bacila pogled preko ramena na svog progonitelja. Čula sam šuštanje sukanja uz ogradu,

glasnije od vetra među granama. Okrenula sam se u strahu, da vidim lice onoga ko je odvodi od mene.

Onda sam se stvarno probudila, drhtureći ispod debelog jorgana. Ležala sam na leđima, zategnuta kao žica za sušenje veša. Minuti su prolazili. Noćas više neću zaspati. Kara je imala iritirajuću naviku da postavlja najveća životna pitanja u mraku, neposredno pre nego što bi utonula u san, a ja sam onda ostajala da ležim ukočeno na leđima u egzistencijalnom previranju. Nekad bismo ležale zajedno u posterotičnoj omamljenosti i samo što bih lagano zaplutala u nesvesno, okrenula bi se ka meni s velikim teretom krivice objavljujući: „Ja sam potpuno budna, a ti?“ Drugih noći bi bila ubeđena da je čula provalnike i mada sam znala da vetar drma polomljena vrata na ostavi, morala sam da navučem ogrtač i proverim. Nisam bila sigurna šta bi trebalo da kažem provalniku čak i ako bih ga našla: „Moja devojka je na spratu i viša je od mene, premda je mršavija?“

No kad prestanemo s pričom, spavale smo potpuno usaglašene. Par koji sam poznavala na fakultetu nikako nije uspevaio da se uskladi u spavanju. On je bio pospan posle seksa, ona napeta; on je voleo debelu ćebad, ona ih je zbacivala sa sebe; on je obožavao da spava prijubljen uz nju, poput tigrića, dok je njoj bilo potrebno da okrene leđa i da ga izbacii iz glave. Nabavili su odvojene krevete, a onda su se razišli. Jedina osoba pored koje sam još spavala bila je moja majka. Nikada noću – doktor Spok u svom priručniku za odgajanje dece tako nešto nikada ne bi dozvolio – ali kada sam bila mala nekim nedeljnim jutrima puštala me je u svoj krevet i dremale bismo dok ne dođe vreme da se pođe na misu. Bilo je to nalik spavanju u ptičijem gnezdu; oštre kosti i tople obline. Koža joj je bila beskrajno mekša od moje, ukrašena sitnim naborima i blago

opuštena oko kostiju tako da se pomerala kada bih je stisla. Još uvek se nadam da će mi koža biti takva kad ostarim. Dok smo tako ležale, igrale bismo se igre u kojoj je mama davala imena mojim delovima tela, njen čvrst dlan bi klizio niz Timotija Palčića, Edgara Ušića, Nelija Kolenića. Pitam se da li moja majka spava dobro ovih dana. Sećam se da je jednom rekla kako ne možete očekivati dug i dubok san kad ostarite pa je zato najbolje da držite knjigu pored kreveta. Nisam želela da je zamišljam podupretu na uskom uzglavlju kako čita Stivena Kinga kasno noću. Kako neko nežan poput nje može da uživa u takvom hororu i kako, zaboga, može posle toga da zaspi?

Okrenula sam se ponovo na leđa. Dohvatila sam slušalice i odvrnula *Goldbergove varijacije*. Bila sam dobro prvih nekoliko minuta, puštajući pouzdan ritam da me nosi, ali onda je naišao niz akorda u molu od kojih mi se steglo srce. Nervozno sam posegla za dugmetom za isključivanje. Tišina lišena emocija mi je donela olakšanje na trenutak, a onda je postala glasna kao i muzika.

Okrenula sam se na stranu. Onda na drugu stranu. Ovo je bilo smešno. Neću moći da preguram dan ukoliko ne budem spavala noću. Dohvatila sam dve polovine tableta za spavanje sa stočića i progutala ih. Jastukom sam pokrila oči i zamislila sam nešto toplo i stvarno, da bih oterala ostatke one kostimirane noćne more iz misli. Setiću se našeg početka, možda, kako bih odagnala naš kraj.

Sunce i koža su nas na početku spojile. Ne grčko ostrvo, već naše sopstveno, od betona i gvožđa, plutajući nad Dablinom. Ovaj film je bio toliko star i toliko puta repriziran da nisam mogla da razlučim istinu od fikcije. Bio je sećanje koje sam sačuvala za docnije, kada mi zaista bude trebalo, da mi se ne izliže.

Svetlo sipi na moj sto, izbleđujući škrabotine nažvrljane mastilom na papiru. Zнала sam da ove godine neću zabrljati na ispitima, jer ove godine sam imala prijateljicu. Kara misli da će zabrljati. Doterana je i u najtoplijem junu za ko zna koliko godina. Kada zazvoni za ručak, grabi me za zakrpu na podlaktici džempera. „Pođi sa mnom, devoјčice.“

„Hoću nešto da proverim...“

„Zaveži i polazi sa mnom.“ Stoji zapovednički, balansirajući olovke i gumice na svom blokčetu.

Ostavljаm džemper prebačen preko stolice i pratim je gore, iza zbornice, iza učionica šestog razredа, gore iza ateljeа za likovno, još gore iza opatica prikovanih za postelju, gore do slepog hodnika koji se završava malim prozorčićem dijamantskog oblika kroz koji se vidi krov.

„Ova vrata se nikad ne otvaraju.“

„Nikad ne reci nikad.“ Kara petlja oko brave dok joj se ruke tresu. Uzimam ključ od nje i trenutak kasnije vrata se raskriljuju. Susrećemo plavetnilo. Povetarac nam čarlija kroz dugačke suknje.

„Znaš li šta je najbolje?“

„Ne, moj duguljasti čudotvorče“, kažem, „reci mi šta je najbolje.“

Kara se izvija nagore. „Najbolje je to što mi je ona dala ključ.“

„Koja ona?“ Pitam, znajući odgovor.

„Gospođa Mev.“ Utihnula je. „Rekla sam joj da bih rado pogledala kako svet izgledа pticama. Samo ga je skinula sa svežnja i kazala: 'Onda moraš tokom ručka da odeš gore na krov i crtaš.'“

„Ne bi to ona nikad. Maznula si ga.“

„Ne bih ja.“ Karin glas je strog.

„Znam.“

Zaključavamo vrata za nama. Probijamo se preko krova od crne opeke, napola očekujući da nam stopala ponovo propadnu u stvarnost. Koraci nam postaju odvažniji. Kara se vrcaka, crvene falte na njenoj odeći lepršaju poput krila.

„Hoćeš da ti poziram?“, pitam šireći ruke.

„Ma ne, mora da bude u okruženju.“ Bira najdužu olovku. Nakratko sedimo naslonjene na topao zid, gvireći preko laktova dole na svet iz kojeg smo utekle. U crno zabrađeni mravi mile po kolskom prilazu, crveni skakači se izležavaju i jurcaju po travnjaku pozadi. Kara crta i cepa, crta i žvrlja, ne pokazujući mi ništa. Zatvaram oči i nestaje sve osim sunca, skerletnog iza mojih kapaka.

„Ovde gore mogu da dišem, Pen.“

„Mmm.“

„Ne, stvarno, vazduh je drugačiji. Nemam pojma, onaj dole mi ne prija.“

Uspravljam se i prisećam reči. „Šta ti je danas? Je l' zbog ispita?“

„Samo delimično.“ Kara se zaklanja u senku, stegnutih usta. „I zbog prokletog leta. Neću videti gospođu Mev najmanje šezdeset sedam dana.“

„Nemoj još da razmišljaš o tome. Nešto ćemo već da smislimo.“ Oči su mi ispunjene svetlošću, ne mogu sada da mislim o praktičnim stvarima. Zašto ova cura ne može prosto da sedi na suncu? „Možda -“

„Ne, ne slušaj me.“ Kara baca olovku na beton i gleda me gnevno očima toliko sjajnim da im se ne vidi prava boja. „Kao da kroz pustinju na glavi nosim kamenu urnu, neprimetnu za sve osim za mene. Glasovi me dozivaju:’ Karaaa! Dođi da

igramo tenis, hajmo u disko, siđi na doručak, hajde', a urna može da se strmekne svakog trena.“

„Pa šta ako se to i desi?“ Iznenadujem samu sebe ovim pitanjem.

Uglovi usana joj se uležu. Glas joj šišti. „Sve će se prosuti na tlo, i ništa neće ostati.“

„Neće biti ni tereta.“ Ne mogu da sprečim vetar da mi ne podigne glas.

„Ne razumeš,“ kaže Kara. „Ako ne volim gospođu Mev, onda sam ništa. Ja sam samo oblak gvozdениh čestica privučен njenim magnetom.“

Kako toliko visoka devojka može izgledati tako sićušno, kao da je uvlače nazad u tunel? „Volela bih da budem od pomoći.“

Pogled joj je milostiv. „Pomažeš.“

„Želela bih da nosim nosim tu prokletinju od urne umesto tebe.“

Kara me stidljivo hvata za ruku. To inače ne radimo. „Imaš druge najlepše oči na svetu.“

„Pa, fala vam lepo, gospoja.“

„Želela bih, Pen, ne znam... želela bih da ti se nasmejem. Nisam ti se stvarno nasmejala ne pamtim od kad.“

Blede usne se otvaraju kao da želi da objasni nešto i ja ih poljubim. Toliko su mekše i manje zastrašujuće nego što sam očekivala. Ljubim ih opet, jer nije odbila.

A onda Kara čini najneobičniju stvar. Otkopčava tri gornja dugmeta bluze, hvata me za ruku i stavlja je unutra. Uvek je tvrdila da je ravna, ali ispod predivne tople tkanine, nešto mi upire o dlan. Nemam pojma šta da radim.

Probno, savijam prst, a njene oči se sužavaju, usne krive kao da bi rekla nešto. Ponovo joj ljubim suve usne. Zvono za

ručak otkucava deset puta. Ovo je znak za prekidanje čini, prikupljanje stvari i razuma, vraćanje u stvarni svet. Nijedna se ne pomera.

Nežno uvlačim vazduh u usta. Ovaj krov nije više vezan za zgradu; sada je naš leteći ćilim, petnaest kilometara iznad manastira, leti sve bliže suncu. Kara porub svoj porub. Toliko je blizu da joj čujem dah. Sklupčala se na mojoj toploj suknji. Uradila bih sve za ovu devojkicu. Nasmehaću je, razveseliti, nadoknaditi joj sve.